

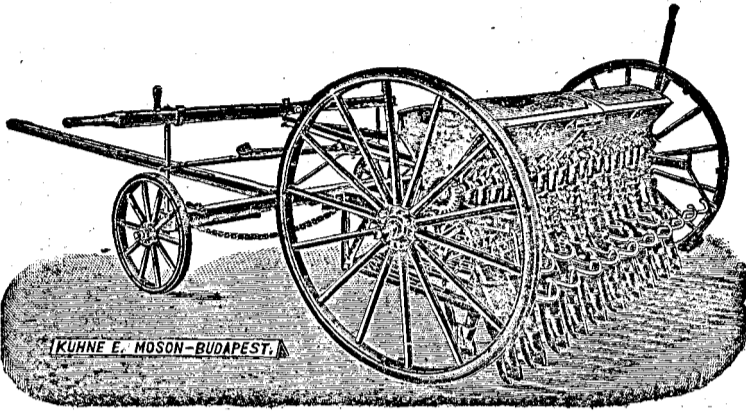
ERDÉLYI GAZDA

XLIII. ÉVFOLYAM.

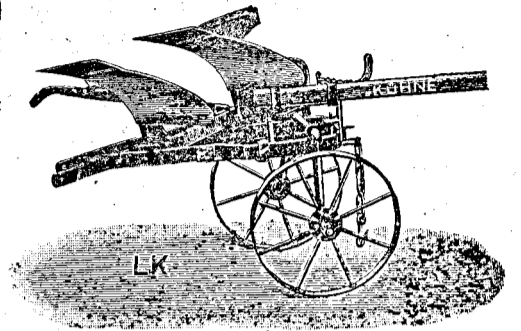
KOLOZSVÁR, 1911 November 26.

48. SZÁM.

Mindennemü talajmivelő eszközöket, új 8 vasu kultivátorokat, tölgyűrűs „Mosoni Drill” és kanalas „Vera II” hirneves sorvetőgépeket,

rostákat és konkolyozókat, szüretelő és tejpgazdasági eszközöket

elismert elsőrendü kivitelben szállit:

„KUHNE” mezőgazdasági gépgyár r.-t. **MOSONBAN.**

Főraktár: **BUDAPEST, VI., VÁCI-KÖRUT 57a.**

Tarlóhántásra: „OSBORNE-BUMPER” tárcsásboronák, javított szerkezetü négyes ekék.

2012

A „Nagyszebeni Földhitelintézet”-től

10-50 éves lejáratu

olcsó ingatlan jelzálog-kölcsönöket, SZEPTEK konvertálok más intézeti terheket, rendbeszedem egyúttal az elhanyagolt telekkönyvi birtok és teherállapotokat, gyors és költséget kímélő eljárással.

A „Nagyszebeni Földhitelintézet”-től adó- és egyéb levonásmentes, óvadékképes, különösen katonai óvadéknál alkalmas, a főzsdéken is jegyzett 50 év alatt kisorsoandó

4 1/2 %-ot tisztán jövedelmező zálogleveleket. A szelvények költségmentesen az intézetnél Nagyszebenben és a „Kolozsvári Kereskedelm. Banknál” kifizettettek 2018

A legmegbízhatóbban közvetítem: magán- és bérházak, birtokok és bérletek, erdők, bányák és ezek termékeiük adás-vételi ügyleit. Telefon: 859. sz.

Erdélyi erdő-, faanyag- és bányaugynökség **GOMBOS BENŐ** Kolozsvár, FERENCZ JÓZSEF-UT 13. SZÁM ALATT. A „Nagyszebeni Földhitelintézet” kizárólagos ügynöksége.

Szőlőkötöző-fonál

jobb és olcsóbb mint a raffia.

ZSÁK és PONYVA

a legjobb minőségben és legjütányosabban a

Fischer-féle

zsák és ponyvagyárban Budapest Nádor-utca 31-33 sz. szereshető be. A Fischer-féle zsák, impregnált szavatolt tiszta lenből készült vízhatlan ponyvák nagy strapa mellett is eltartanak 10-12 évig. A 28 év óta fennálló Fischer-féle zsák- és ponyvagyár az ország legjelentékenyebb uradalmainak és viszonteladójának szállítója. Pontos, szolid kiszolgálás. **Ponyvakölcsönző Intézet.** Tessék ajánlatot kérni!

2260

Mindennemü

Gazdasági gépek, eszközök és anyagok

legelőnyösebb beszerzési helye a

Székely Gazdák Szövetkezete, Marosvásárhelyt

Kühne mosoni gépgyára és **Mc. Cormick** arató-gépgyár erdélyrészi vezérképviselte.

Elsőrendü borsajtókat, szőlőzuzókat, ekéket, vetőgépeket és boronákat, továbbá tárcsásboronákat, kukoricaszártépőgépeket készletben tartunk s azonnal szállithatunk.

2336

Mezőgazdasági Közvetítő Vállalat.

Alólírott tisztelettel tudatom a földbirtokos gazdaközönséggel, hogy: Birtok-eladások, bérletek, szarvasmarhák, sertések és más haszon és tenyészállatok közvetítésével, adásvételével foglalkozom és minden ily irányu megbízásokat gyorsan, megbízhatóan és szakszerűleg bonyolítok le.

Kolozsvár, Fellegvári-ut 106. szám.

Bedőházy Pál.

Szivattyuk és Mérlegek

különleges gyár
Garvenswerke,
 Wien. II., Handelsquai No. 130.
 Mintaraktár: I., Schwarzenbergstrasse 6.

2080

500—1500 hold körüli

eladó

Birtokot

Keresek

Megvételre!

sürgösen. magyarulta vidéken, vasut közelében, parkkal, urilakkal, jó gazdasági épületekkel. A birtok felerészben erdő is lehet.

Sürgős ajánlatokat, lehetőleg direkt. az Erdélyi Gazda kiadóhivatalához kérem „J. H.” jellege alatt beküldeni.

2651

ELADÓ

egy Kolozsvár város legkedveltebb-, mindenhez közel levő és legjobb levegőjű részében fekvő

650 □-öl területü

szabályos téglány alakú, 30 meter utcafrontu-, egészen sikra planirozott felületü, modernül bekerített, üres, szép nagy

BELSŐ TELEK, mely vidékről beköltözőknek,

nagyuri családi-ház építésére, kiválóan alkalmas (esetleg két telekre is osztható). Aszfalt, villany és gázvezeték, vízvezeték, csatorna és telefon előtte! **Ára 26 ezer korona.**

Komoly vevők bővebb felvilágosítást nyerhetnek az „Erdélyi Gazda” kiadóhivatalától (telefon 158) megtudható címnél.

A legjobb sorsjegy a magyar jelzáloghitelbank

KONVERZIONÁLIS SORSJEGY,

- MERT e sorsjegyek mindegyikét kihúzzák,
- MERT e sorsjegyek akkor is tovább játszanak, ha azokra má egy vagy több nyeresemény esett,
- MERT e sorsjegyek 70 éven át játszanak és kaucióként is letehető bárhol.
- MERT az összes létező sorsjegyek közül a legjobb játékterve ennek van és
- MERT legnagyobb főnyeresimye

EGY MILLIÓ KORONA.

Huzások: minden év febrár 25-én, április 25-én, június 25-én, augusztus 25-én, október 25-én és december 27-én.

Részletre:		
egy darab 10 havi részletre havi	16—	korona
„ 11 „ „ „ „	15—	„
„ 15 „ „ „ „	11—	„
„ 17 „ „ „ „	10—	„
„ 19 „ „ „ „	9—	„
„ 23 „ „ „ „	7-50	„
„ 25 „ „ „ „	7—	„
„ 30 „ „ „ „	6—	„

vagy letétre 30— K foglaló lefizetése után legolcsóbb kamatra. A nyeresimyek azonnal a vevőt illetik.

Kapható a

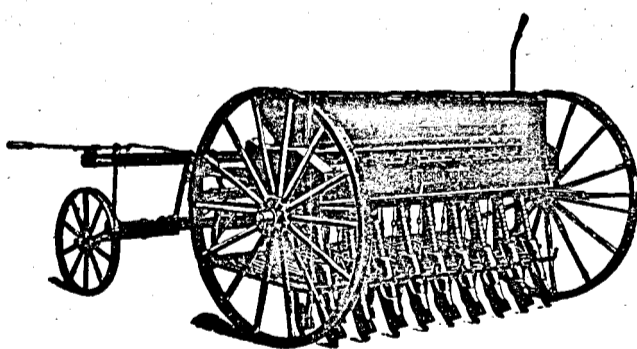
Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részv.-Társ.-nál Mátyás király-tér 7. szám alatt.

Uradalmi számadások
 átvizsgálását elvállalja e téren nagy gyakorlattal bíró **szakember.**
 Cim a kiadóhivatalban.

EGY GÉP = HÁROM GÉP

szab. „**REKORD II**”

sorba vet
 sorba trágyáz!!

A szab. „**REKORD II**” egytetemes sorvetőgéptünk a losonci mezőgazdasági gépgyárban készül és az összes kulturállamokban szabadalmaztatva van.

A szab. „**REKORD II**” mindenféle gabonaneműek vetésére és a legkülönfélébb műtrágyák kiszórására, valamint ezen műveleteknek egyidőben való végzésére alkalmas.

A szab. „**REKORD II**” sorba vet és sorba trágyáz, ezen művelési mód pedig óriási termeléstöbbletet eredményez és a szórással szemben 50% műtrágyát takarít meg.

„REKORD II” a létező legtökéletesebb sorvetőgép, a legideálisabb műtrágyaszóró, az egyedüli kifogástalanul működő kombinált gép

Sziveskedjék az utánzatoktól óvakodni.

A „**REKORD II**” az egyedüli vetőgép, amelylyel a sorba való vetés és a sorba való trágyázás kifogástalanul végezhető

Árjegyzékkel és árajánlattal szivesen szolgál

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége

Budapest, V., Váci-körut 32.

2021

ERDÉLYI GAZDA

AZ E. G. E. TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELOFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
1/4 ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLER.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET-, ERDÉLYRÉSZI GAZDASISZTI EGYESÜLET
ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI KERTÉSZETI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSEG ES KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVAR, ATTILA-UTCA 10. SZAM.
:: A LAP TELEFON SZÁMA: 158. ::

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

A mezőgazdasági szociálpolitika és szövetkezesi ügy. <i>Dr. Czettler Jenő.</i>	547
A magyar lentermesztés. <i>Gombossy Arthur.</i>	547
A paszuly (bab) termesztése. <i>Gáspár József.</i>	548
A tehenek tejelőképességéről. <i>T. M.</i>	549
A rétek trágyázása komposzttal. — s. —	549
Irodalmi szemle.	550
Kisebb szakközlemények.	550
Kormányintézkedések.	552
Vegyes közlemények.	552
Hirdetések.	

A mezőgazdasági szociálpolitika és szövetkezesi ügy.

Irta: *Dr. Czettler Jenő.*

A mezőgazdasági szociálpolitika nemzeti hivatása a magyar középosztály megerősítése, a földmives rétegek gazdasági és társadalmi helyzetének emelése által. Különbözik tehát az ipari szociálpolitikától, amely csupán az ipari munkásosztály érdekeivel foglalkozik s ezeken, mint munkásokon kíván segíteni. A két szociálpolitika közötti különbség a mezőgazdaság és az ipar üzemtechnikai különbözőségén és az ezen fölépülő gazdasági és társadalmi strukturán alapul. A nagy üzemek tőke összpontosulása miatt az ipari munkás önálló vállalkozó lenni nem tud, sőt még a kézműves is elveszti önállóságát. Ezzel szemben a mezőgazdasági kisüzem életképessége be van bizonyítva s itt tőkekoncentráció ma egyáltalában nem észlelhető (parcellázások). Innen magyarázható, hogy még a mezőgazdasági munkás is kis vállalkozó akar lenni, földet kíván szerezni, hogy önálló egzisztenciát alapíthasson. A mezőgazdasági munkásnak a mai gazdasági és társadalmi renddel megegyező eme felfogását használja fel a mezőgazdasági szociálpolitika, amidőn gazdasági téren (jobb termelés, olcsó hitel, anyagbeszerzés és értékesítés) a kiscgazdák és a mezőgazdasági munkások jövedelmi viszonyait emelni törekszik s erre a szakismeretek és az általános tudás gyarapításából, magasabb, a falunak kedvezőbb kulturfejlődést kíván reáépíteni.

A mezőgazdasági szociálpolitika végrehajtásánál két tényezőre kell számítani: az államra és a szervezett társadalomra. Utóbbinak munkája, egyrészt kulturális és szociális téren mozog, (Magyar Gazdaszövetség, Országos Magyar Gazdasági Egyesület, vármegyei gazdasági egyesületek, gazdakörök); részint pedig gazdasági téren (szövetkezetek). A szövetkezeteknek különböző fajtája: földbérlet-szövetkezet, hitelszövetkezet, fogyasztási és anyagbeszerző szövetkezet, értékesítő szövetkezet, háziipari és más termelői szövetkezetek. A szövetkezetekben azonban nem csupán egy vállalkozási formát látunk, hanem első sorban a megettük levő egyetemes cél veendő figyelembe, amely a kisemberek érdekében a szabad versenyen, a nyereszkeedésen és az önzésen alapuló termelési és jövedelem megosztási rendszerrel szemben a szolidaritásnak, egymás támogatásának, a gyöngébb istápolásának etikai elveit valósítja meg. A szövetkezés nem kapitalista termelési alakulat. A kettő között áll, mint valósággal népjóléti és kulturális tényező, amely egyrészt segít a kisemberen a kapitalizmus kinövésének korlátozása által, másrészt pedig megtanítja őket arra, hogy akarataikat a többség akaratának alárendeljék.

A szövetkezés oly idős, mint az emberi kultúra. A primitív munkamegosztás, sőt a legtöbb ősi államforma lényegében nem más, mint mezőgazdasági szövetkezet, élén egy vagy több patriarchális vezetővel. A szövetkezeti szellem, az agrár közösségekben és a nyomásos gazdálkodásban egész középkoron át élt és csak a kapitalisztikus termelési rendszernek a mezőgazdaságba való bevonulása folytán szűnt meg. Nemsokára azonban szigorubb jogi formákba öltözve, mint a rochdalei takácsok. Schultze-Delitzsch és Raifeisen által megindított szövetkezeti mozgalom, újból feltámadt és ma nincsen a világnak olyan kulturállama, ahol szövetkezeti mozgalommal ne találkozoznánk. sőt a szövetkezetekből lassanként egy világgazdasági szervezet kezd kiépülni, amely szemben a kapitalisztikus vállalkozással, egyes termelő országokat közvetlen érintkezésbe hoz a fogyasztó országokkal.

A szövetkezés fontosságának megítélésénél, sokan túlzásba esnek. Egyesek, különösen a szociálisták, azt szeretnék, ha ez az

alakulat a kapitalisztikus vállalkozási formát és az egyéni termelést teljesen kiküszöbölné. Amint fentebb láttuk, ez meghaladja a szövetkezés célját. Az individualista termelés hívei viszont, kifogással élnek ellene, hogy a kereskedelmet érzékenyen károsítja. Ezzel szemben az igazság, hogy csak a fölösleges közvetítést korlátozza, ami ugy a termelő, mint a fogyasztó millióinak érdeke. A szövetkezet üzletkörének csupán tagjaira való szorítása, a hitelezés teljes kiküszöbölése és az italmérés korlátozására vonatkozó, leginkább Magyarországon, főnhangzó kifogások kicsinyes természetűek és elbírálásuk csak a quod uni iustum, alter-i aequum elvnek alkalmazásával lehetséges, t. i. a szövetkezetnek kell, hogy ugyanannyi joga legyen, mint az egyes kereskedőnek és minden olyan korlátozástól mentes legyen, amely tulságos és fölösleges zaklatással jár.

Elfogulatlanul mérlegelve a helyzetet, a szövetkezeti mozgalom előnye gyanánt tekinthetjük, hogy segítségével a kisüzem és a kisvállalkozó a modern gazdasági élet követelményeihez alkalmazkodhatik, nagy tőkék felett rendelkezhetik és a nagyüzemek hasznát átviheti a kisüzembe. Hátránya azonban mindaz, ami egy önkéntes szervezkedésnél előfordulhat, t. i. nem oly állandó, mint az állam, község stb. intézményei. Kétségtelen azonban, hogy a mai szabadforgalmi gazdasági rendszerben, mint annak szabályozója és különösen, mint a mezőgazdasági szociálpolitika legkiválóbb tényezője, óriás szerepet tölt be. Ezt a magyar szövetkezeti központok: az Országos Központi Hitelszövetkezet, a Hangya, a Gazdák Biztosító szövetkezet, a Magyar Mezőgazdák Szövetkezet és az Állatbiztosító Szövetkezetek központjának eddigi fejlődése legkézzelnyúlóbban bizonyítja.

A magyar lentermesztés.

Magyarország lentermesztése mennyiségileg évről-évre csökken. Ezen hanyatlásnak oka a feldolgozásban tapasztalható hiányságokra vezethető vissza.

Meggyőződésből tudom, hogy a magyar provenientiajú lenkoró minőségileg ép oly kiváló, mint a hires pas-de-calaisi, vagy nor-

„GALLOSERIN“ hathatós gyógyító és védőszer a baromfikolera,

tyukpestis, stb. elnevezés alatt ismert betegségek ellen.

A Földmívelésügyi Magyar Kir. Ministerium által 1908. évi 85832. szám alatt elrendelt és befejezést nyert kísérletek alapján, mint megbízható orvosszernek forgalomba hozatala a

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETÉNEK megengedett.

BUDAPEST, ALKOTMÁNY-U. 31.

2003

Minden szállítmányhoz használati utasítást mellékelünk.

mandiai kóró, s amennyiben annak az áztatásra való előkészítésében marad is némi kivánni való, az csupán azért van, mivel a hazai beváltók oly minimális egységárat juttatnak természetünknek, hogy azért a fennálló hiányok kiküszöbölését joggal nem is kívánhatják.

Franciaország északi részének éghajlati viszonyai nagyjában megegyeznek hazánk lentermő vidékének klímájával, csupán az átlagos csapadék eloszlása kedvezőbb valamivel Franciaországnak a paradus tengeri áramlat befolyása révén. A fent említett départemens-ok talajának kémiai összetétele sem alkalmasabb a len kulturájára, mint hazánké, csak a francia természető ambíciója, szeretete, kedve nagyobb a természet ezen ágazata iránt, mint a magyar gazdáé.

Hazai gyáraink a lenkóró beváltási árait a következőkben állapítják meg:

- I. oszt. kóró ára 10 K (90 cm-en felüli magasságnál)
- II. " " " 9 " (80—90 cm. közötti ")
- III. " " " 8 " (70—80 " " ")
- IV. " " " 7 " (70 cm-en aluli " ")

Ezen beváltási árak tehát magasság szerint változnak; külön pontozatokban emlékszik meg azonban a gyár a természetővel kötött szerződéseiben a kóró vastagságáról s kimondja, hogy I. osztályba csupán olyan légszáraz, szép sárga színű lenkóró sorozható, amely a kikötött magasság mellett egyenlően vékony szálú is.

Mi sem természetesebb, minthogy a szerződés ilyen formájában nemcsak falusi gazdáink kedvét szegi a lentermesztés iránt, hanem tanult termelőinkben is jogos kételyeket támaszthat a beváltó gyár jóhiszeműsége ellen.

Nem egy eset van arra, hogy a természető határozott rosszakaratot tapasztalván a gyáros részéről, lenkóróját inkább feltűzelte, mitsem elfogadta volna az azért felkinált méltánytalan árat.

Kétség sem fér ahhoz, hogy a szerződés fent vázolt kikötései a gyáros részéről nem fenkölt és nemes gondolkadás bizonyosága, hanem egyedüli céljuk az, hogy majdan a beváltásra kerülő anyag átvételénél azon mértéket alkalmazzák, amely érdekeiket eredményesebben szolgálja.

Ez az állapot nem tarthat soká, mert a természető gazdák között kezd köztudomásúvá lenni a beváltó kapzsi csalafintasága, s mint látjuk, a len mivelése iránti rokonszenv lassan-lassan teljesen kihál a természetőkből, ha csak energikus eszközökkel, radikális megoldással és némi önzetlen jóakarattal a helyzeten mielőbb nem segítünk.

Összhangot kell teremtenünk a természető és gyáros között, amely mindkettőre nézve kedvező eredményeket hoz.

Franciaországban a természető busás jóvelmezőséget lát a lenkóró kulturájában.

Földmívelésügyi kormányának figyelme

kiterjed arra, hogy az alkalmas talaj- és éghajlati viszonylatban olyan mennyiségű lenkóró termeltessek, amennyit Belgium áztatóképessége befogad. Ezen területek mennyisége évről-évre hivatalosan közöltetik a közigazgatási hatóságok útján és a napi lapokban hirdetés adja tudtul, hogy egy acre-nyi terület milyen magas állami praemiumban részesül.

A lenkóró félig-meddig fejlett állapotának idején, rendszerint júniusban elárasztják Franciaország lentermő vidékeit a belga áztatók és lenkereskedők, hogy ott a nekik szükséges kórómennyiséget jó előre biztosítsák.

A belga mesterek ez alkalommal írásban kötelezik magukat arra, hogy a lenkórót milyen árban veszik át a természetőtől száraz állapotban.

Június-július hónapokban a lenkóró még lábön áll s ki van téve a természet viszonyosságainak, de a természetőt többé felelőség vagy anyagi károsodás egyáltalán nem érheti.

Ezek után látjuk a különbséget a két természető helyzete között. Az egyik éjjel-nappal aggodalmaskodva nézi az eget, mert a termés eredményét az utolsó pillanatban teheti kétségessé a jégverés, nyugtalankodik egész augusztusig, amíg lenkórója a gyár udvarára be nincs szállítva s végül megkapja jó átlagban számítva 102 kg-ként a nyolc koronát, melyet különös méltányosságot és előzékenységet hansulyozva ad meg a gyár.

Ezzel szemben a francia természető vet, munkálkodik öntudattal és a biztos eredménybe vetett hittel, vigyáz a vetésre júniusig s akkor 20—25, esetleg 30 frankért eladja. Juniustól augusztusig pedig a jó Isten vigyáz a termésre s a gazda vidáman gondtalanul élhet a jövő vetésig.

Gombossy Arthur.

A paszuly (bab) termesztése.

Írta: Gáspár József.

V.

Aratás.

A paszulyt akkor aratjuk, ha magvai teljesen beérették, hüvelyei és levelei pedig elszáradtak. Az érés a legtöbbször egyszerre vagy nem nagy időközökben szokott beállni. Kivételesen azonban — hosszú és esős ősszel — megszokott történni mégis, hogy az egész termés beérése — száltól-szálig — hosszabb időre terjed ki. A termés tulnyomó része ugyanis megérett, ki is van jól száradva, de itt-ott előfordulnak — találhatók — egyes zöld levelek és hüvelyek. Ha az ilyen zöld levelek és hüvelyek csak szorványosan fordulnak elő, ezeknek a beérésére is várni az aratással, nem lesz indokolt, mivel ez a kevés zöld hüvely úgy el keveredik a sok érett között, hogy mitsem csökkenteni a termés minő-

ségét, a cséplésig teljesen kiszárad, s így ebben a tekintetben sem okoz akadályt.

Az aratás legelterjedtebb és legszokottabb módja a gyökerestől kitévés — a *nyüvés*. A nyüvéssel ugyan a talaj természete szerint, bármilyen óvatosak legyünk, több-kevesebb töld mindig kerül a magvak közé, de mégis ezt kell alkalmazzuk, mivel ezt helyettesíthető más módot ezidőszert nem tudunk. Tettem kísérletet arató- és kaszállógépekkel, egyik sem végzett jó munkát, mind a kettő sok hüvelyt levágott, melyek mint össze nem gyűjthető hulladékok estek a gép után. Az arató és kaszálló gépek munkáját akadályozta még az a körülmény is, hogy sok növényt gyökerestől téptek ki a gépek, melyek azután lépten-nyomon eldugták a gépet úgy, hogy minduntalan megállítani s tisztítani kellett. Hasonló eredményre jutottam a kézikapával és sarlóval, ezek is inkább tépték, mint vágták a termést.

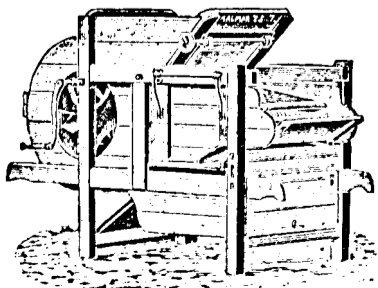
A nyüvés gyerekekkel is végezhető könnyű munka, az érett termésnek az elszáradt karó gyökerek igen gyöngye köteléket adnak — alig kötik valamivel a talajhoz.

A kitépelt paszuly termést utószáradásra, kisebb petrencékbe, boglyákba rakjuk s az értékesebb fajtákat, hogy a tartós esőzések kárt ne tegyenek benne, egy-két villa szálmával befedjük. A befödés azonban nem elengedhetlen kellék, mivel a szár és hüvely merevségénél fogva a hézagok képződnek a boglyákban, melyeken, ha behatolhat is az eső, de mert a levegő átjárhatja — gyorsan kiszárad a boglya; baj tehát csak akkor lehetkeznék az esőzések után, ha az eső többször ismétlődne.

Ha a kinyűtt termést tedél alatt száríthatjuk meg — nyerjük a legjobban száradt és a legszebb minőségű magot; ez azonban, talán említenem sem kell, csak kicsinyben termesztésnél jöhet alkalmazásba.

A karós paszuly aratását, lépést tartva az érésel, hüvelyenként is végezhetjük, mindannyiszor csak annyit szedve le, amennyi teljesen megérett. Minthogy a szedés jelen esetben csak akkor történik, ha tökéletesen megérett és jól kiszáradt a mag, — nyomban a szedés után — tehát utószáritás nélkül, kifejthetjük vagy kézicséppel kiverhetjük a magot.

Arathatjuk azonban a karós paszulyt — ami gyorsabban megy és kevesebb költséggel jár — úgy is, mint azt az imént a törpére vonatkozólag leirtuk. Ennél a szedési módnál előbb kinyűjjük az indákat, azután egyenként kiemeljük a karókat. A földből kiemelt és paszulyindákkal befutott karónak azt a végét, mely a földben volt a jobb kézzel megfogva, a balkézzel tartott kétágu villa között, mely a képződött indagyűrűket visszatartja — áthuzzuk. A karókról lefejtett indákat azután

Minden gazdaságban nélkülözhetetlenek !!

Európaszerte első helyen elismert kitérő szerkezetű és legolcsóbb, a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő

„Eredeti Kalmár-rosták“

Ez évi újdonságainkról szíveskedjék ingyen árjegyzéket kérni

KALMÁR ZS. és TÁRSA Hódmezővásárhely

Különleges termény tisztító gépgyár és vasöntöde.

Vezérképviselő

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége

BUDAPEST, V., Váci-körút 32.

nyomban — utószáradásra — boglyákba rakjuk, s a termőhelyén hagyjuk, míg ott tökéletesen kiszárad.

Cséplés.

Az utószáradásra boglyázott termést, ha teljesen kiszáradt, ami a boglyázás után 6—8 nap mulva szokott megtörténni: behordjuk és kicsépeljük.

A cséplésre ezidőszerint még a régi lassu és drága kézcsepét, a hadarót használják, jól lehet cséplőgépeink ma már kevés költséggel átalakíthatók a paszuly cséplésére is. Az átalakítással cséplőgépeink elég jól megoldják a feladatot, úgy, hogy a kicsépelte magnak alig 2—3%-a törlik ketté. Hogy ennek ellenére gazdáink mégsem veszik igénybe a cséplőgépet, annak oka egyfelől az, hogy jelenleg még csak mint melléktermény olyan kis mennyiséget képvisel a paszuly, hogy a cséplőgép átalakítási költségét nem bírja meg. Másfelől oka az, hogy a paszuly, mint melléktermény a legtöbbszöri főterményével, a tengerivel kapcsolatosan részes mivelés alatt áll, mely felett rendszeren úgy szerződötnek a részes mivelők, hogy a paszulyt kicsépelni is tartóznak, tehát a kicsépelte és tisztított mag kerül részelés alá, melynek a szerint, ahogy a megállapodás történt: $\frac{1}{2}$, $\frac{2}{5}$, vagy $\frac{1}{3}$ részét kapják a részes munkások.

A paszuly cséplése tisztán, gyorsan és olcsón csak géppel végezhető, erre a célra azonban a rendes — gabona cséplésre szerkesztett — gépeken némi módosítást, átalakítást kell végezni.

A cséplőgépnek a paszuly csépléséhez: a *verőlécek*, a *közár* és a *dob tengely szij korongjainak* kicserélése, illetve átalakítása válik szükségessé. A rendes acél verőléceket levesszük, helyettük csavarokkal négy darab kőrisfa lécet erősítünk fel, melyeknek éleit a felerősítés előtt letompítjuk. A dob tengely és a keret marad a régi, azokon nem változtatunk. A szij korongok azonban, minthogy a fordulatok száma úgy szabályozandó, hogy percekint 4—500 fordulat essék — kicserélésre szorulnak. Minthogy az átalakítás által a dob helyzete lényegesen módosul használat előtt, jól kiegyensúlyozása elengedhetlen feltétel.

A *felső kosarat* eltávolítjuk s helyébe *pléhvel* borított *deszkát* helyezünk el. Kicseréljük az alsó kosarat is, s e helyett olyan kosarat teszünk, melynek sodrony nyílásai elég szélesek arra, hogy azokon a cséplés alá vett paszuly legnagyobb magvai is könnyen áthulljanak. A kicserélt alsó kosáron a lécek éleit legömbölyítjük, hogy a paszuly magvak hozzáütését mérsékeljük, s ez által is csökkentjük a kettétörött magvak számát. Változtatjuk még a gép rostáit is, a cséplés alatt álló paszuly magvainak nagysága szerint. Váltást szenved végül a kosárnak a dobtól való távolsága is. Egyebekben pedig a gép beállítása ugyanaz, mint a gabonaneműek cséplésénél szokásos.

A cséplőgépnek eme röviden leirt átalakításával a paszuly cséplésénél a magvaknak alig 2—3%-a törlik meg. Még ezt a kevés %-ot is lejjebb szállíthatjuk, ha a cséplést nem a termés porszáraz állapotába végezzük, hanem akkor, ha egy kissé megereszkedett. Ezt az állapotát a cséplendő termésnek megtaláljuk akkor, ha ködös időben csépeljük, vagy pedig ha várunk a boglyákban rakott termés cséplésével esős időre s utána 1—2 nap mulva állítjuk be a cséplést, amikor már tulszáradt ugyan a hüvely és szár külső nedvessége, de a magvak még annyira ereszkedettek, szijasok, hogy nagyobb ütést is kibírnak, épségük megtartása mellett. A paszuly cséplésnek ezt a módját azonban csak fenntartással ajánlhatom, ha van elég szellős, tágas helyiség, magtár, hogy a magvakat az újra kiszáradásra vékonyan elteregethetjük és megforgathatjuk. Egyébiránt pedig kevés törött magot rostálással is kitisztíthatunk. Erre a célra az osztályozó rostákat — hengereket használjuk. A hengeren téglány alaku olyan széles nyílások vannak, amelyekben az ép magvak közül a legkisebb sem férhet keresztül, ellenben a kettétörött félmagvak legnagyobbika is könnyen átesik.

(Folyt. köv.)

A tehenek tejelőképességéről.

A vér és a nedvek állapotára vagy minőségére, a tőgy működésére és ennélfogva az egész tejképződésre, illetőleg tejelválasztásra igen sok körülmény gyakorol befolyást, így a tehen természetű hajlama, kora, nagysága, táplálkozása, áplása stb. Ezenfelül tekintetbe veendő, hogy sok körülmény zavarólag hat a tejelválasztására. Így a fáradtság, a fájdalom, a félelem, vagy valamely szokástól való eltérés mindig hátráltatja a tejelválasztást, míg a nyugalom, jól érzés, a tartásban való rendszeresség és az állatokkal való jó bánásmód elősegíti a tejelválasztást. Mindezt nem szabad figyelmen kívül hagyni, ha valamely tejelő tehen értékét megakarjuk határozni, a becslésnél nem szabad tehát egyedül a pillanatnyi tejelőképességet szem előtt tartani.

Ha valamely tehenet tejgazdasági szempontból akarunk megbecsülni, nem az jön első sorban tekintetbe, hogy mennyi tejet ad bizonyos időben, hanem hogy mennyi értéket szolgáltat tejből egy éven át, illetőleg egyik borjazástól a másikig, vagyis hogy mily magasan értékesíti az általa amaz időszakban elfogyasztott takarmányt és azon egyéb kiadásokat, melyeket tartása még máskülönb is okozott. Ezenkívül, ha helyes eredményre akarunk jutni, az is tekintetbe veendő, hogy az illető időszak alatt az állat értékében nyert-e vagy veszített-e, hogy tehát a fiatal marha testileg előnyére fejlődött-e, az öregebb pedig soványabb, vagy kövérebb lett-e. Ha a tehen a tejelési időszak alatt értékben nyert, ezt az értéktöbbletet ép úgy javára kell írunk, mint a hogy viszont meg kellene terhelnünk, ha értékben netalán csökkent volna. Mert első esetben a takarmány a tejen kívül egyéb értékes anyagot t. i. húst és zsírt is szolgáltatott, míg a második esetben a tej részben az állat testének rovására képződött.

Azelőtt, mikor a takarmányozási költségek kiszámításánál még a takarmány széna-

értékét vették alapul, egy tehenet általában akkor tartottak középjóságúnak, ha egy mázsa széna (szénaérték) után 40 font tejet és azonkívül évenként egy borjut adott. Hollandiában ellenben a tehenet akkor nevezték középjóságúnak, ha az a produkáló takarmány minden kilogramm szénaértéke után egy liter tejet adott. Így például, hogy egy tehen, mely javakorában van és 450 kilogramm élősulylyal bír, megfelelően a középjóságú elnevezésnek, annak súlyának 100 klgammja szerint kimért $\frac{1}{2}$ kgr. ientartó és 2 kgr. produkáló takarmány után évenként (300 fejési napot számítva) 270 liter tejet kellett adni. Minden literért, melylyel kevesebb tejet adott, $\frac{1}{10}$ kgr al kellett husban szaporodnia. E mellett a tehen még a borju által is értékesíti a takarmányt és ezen értékesítés kiszámítása alapjául azt vették, hogy a tehennek a borju születési élősúlyának minden kgr.-ja után 10 kgr. szénaértékre volt szüksége.

Igen fontos tudni, mikép értékesül a takarmány a tehenészetben, és hogy annak egy-egy tehene szolgáltat-e annyi értéket a neki adott takarmányért, hogy érdemes azt megtartani. E célból minden héten legalább is egyszer úgy az egész istálló napi hozamát, valamint minden egyes tehenét is meg kell mérni és az eredményt az ugynevezett próba-fejési lajstroma bejegyezni. A hol a tejhozamnak ezen ellenőrzését elmulasztják, ott a tejelő állatnak az általa felhasznált takarmánnyal szemben nyújtott hasznát nem lehet megítélni, sem pedig az egyes tehenek értékét meghatározni. Hogy a táplálkozás nemét, a takarmány értékét stb., valamint az állatnak a számítási időszak alatt való sulyzaporodását vagy fogyását is be kell vezetni, az a fentebb mondtak után magától értődik.

Tudvalevő, hogy a tej minősége nemcsak különböző fajtájú állatnál, hanem egy és ugyanazon fajta állatjainál is nagyon különböző. Így például,

a csekély minőségű tej körülbelül 2-4—3% vajat és 5% sovány sajtot,

a közép minőségű mintegy 3-5% vajat és 6% sajtot,

az igen jó tej pedig 5% vajat és 7% sajtot ad.

Valamely tehen tejhozamának megítélésénél tehát csak úgy érhetünk el helyes eredményt, ha a tej minőségét ép úgy tekintetbe vesszük, mint annak mennyiségét, vagyis ha a literszámot a zsír-százalékszámmal sokszorozzuk. Ezek alapján aztán nem lesz nehéz a tehen évi tejhozamának átlagos értékét meghatározni, azaz megállapítani, hogy a takarmányt élő súlyának 100 kgr.-ja után mily magasan értékesítette.

Az ezzel járó fáradságot nem kellene röstelni a gazdának, mert csak így határozhatja meg nemcsak minden egyes tehen tejhozamát, hanem annak tenyésztékét is azaz, hogy mennyiben alkalmas jó tejelő állatok tenyésztésére.

T. M.

A rétek trágyázása komposzttal.

Midőn valamely évelő növény fejlődését előmozdítani akarjuk olyan talajban, melynek tápanyagai legnagyobb részt már fel vannak használva, nem marad egyéb hátra, mint az, hogy a hiányzó tápanyagokat valamely alkalmas trágyával pótoljuk.

Nem csak a szántóföldeket kell ily módon javítani, hanem a réteket is, csak hogy a

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható.
 Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kőzélők és finom angol és francia zsebkendők.
 Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok.
 Feln és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

utóda

fehérnemű, vászon és szőnyegnagy raktára

Kolozsvártt, Deák Ferencz-u. 3.

2005

Telefon-szám 567.

Telefon-szám 567.

Matrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyszőnyeget szakemberül készítve, olesó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédli és futószőnyeg, gyapju és csipkefigyönyök.

Amerikai önműködő ablak-rolletták egyedüli főraktára.

a rétek javításánál más körülményeket kell szem előtt tartani, mint amazokénál.

A szántóföldek trágyázására olyan trágyát is használhatunk, mely vízben nehezen oldható, mert rendszeren jóval a vetés előtt juttatjuk a földbe, ahol annak fizikai tulajdonságai következtében tápanyagai olyanokká változhatnak át, hogy a növények könnyen felvehetik és felhasználhatják; ellenben a rétek trágyázásánál másképp áll a dolog; ezek trágyáját úgy hintjük el: felülre, ahol az eső vagy a hóvíz által feloldatván, csak ezzel jut be a földbe a növények gyökereihez. A rétek trágyázásánál tehát feltétlenül vízben könnyen oldódó tápanyagokat tartalmazó trágyaféléket kell használni, s azt erre a célra elő kell készíteni. Legalkalmasabb trágya a rétek javítására: a kellően el készített *komposzt*, mely rendszeren a rétek szükséges összes tápanyagokat könnyen oldható alakban tartalmazza.

A másik föltétel, melyről megfelekedezni nem szabad, az, hogy a réteket olyan időben trágyázzuk, amidőn a rét legtöbb nedvességet kap, vagyis az esős időszakban, tehát ősszel és tavasszal. Az ősz még a tavasznál is alkalmasabb a rétek komposztal való trágyázására. Minthogy azonban ősszel a rétek talaja épen az esőzések következtében nagyon süppedékes szokott lenni, meg kell várni, míg keményre fagy, hogy a kocsikerekek ne süppedhessenek, ne hagyhassanak mély nyomokat benne. Ha azonban a trágyát még az esős idők bekövetkezése előtt hordhatják ki a rétekre, úgy ne mulasszuk el az alkalmat felhasználni s hordjuk ki, hogy az eső már ott találja és azonnal megkezdi a feloldást, az eredmény annál jobb lesz. Az eső- és hóvíz a komposzt alkatrészeit, mint már említettük feloldja, s ilyen oldott állapotban magával leviszi a termőrétegbe a növények gyökereihez; azonkívül a komposztot finom földrészeit a termőfölddel egyesítvén, ezt ily módon is javítja.

A komposztot természetesen olyan alkatrészei is vannak, melyek a vízben nem oldódnak fel, de azért ezek sem vesznek a réten kárba, mert a fagy s más természeti behatások következtében ezek is úgy átalakulnak, hogy a növények felvehetik s felhasználhatják. Sokan attól tartanak, hogy ha a komposztot már ősszel kihordják és elhintik a réteken, a sok eső- és hóvíz nagyon mélyen magával leviszi belőle a tápanyagokat, olyan mély rétegekbe, ahová a növények gyökerei nem hatnak le. Ez teljesen alaptalan feltevés, mert minden talajnak van annyi felvevő képessége, hogy a tápanyagok legnagyobb részét lekösse és magának megtartsa. De még ha a tápanyagoknak bizonyos része bejut is a vízrel a mélyebb rétegekbe, vízben feloldódván, a hajcsövesség útján ismét felszívódnak a felső rétegekbe.

Ha ősszel azonban akadályozva volnánk abban, hogy a rétet megtrágyázzuk, s ha mégis a vegetáció előtt akarjuk megtrágyázni, nem marad egyéb hátra, mint, hogy tavasszal végezzük ezt a munkát, de lehetőleg korán tavasszal, sőt ha lehet, még a tél folyamán. Tudvalevő, hogy a tavaszi időjárás nagyon változó, a levegő többnyire már szárazabb, de azért még elég nedves arra, hogy a komposzt alkatrészei feloldassanak. Hátránya a tavaszi rétrágyázásnak mindenesetre az, hogy a széthintett trágya már nem esik a fagy szétmállasztó hatása alá.

Tekintve a körülményeket és hatást, csak azt ismételtük, hogy ha lehet, mindenesetre

még ősszel hordjuk ki a komposztot a rétekre, hogy az a tél összes befolyásainak ki legyen téve. Ősszel a levegő még melegebb és több nedvesség van, mely elemek hatása alatt a komposzt jobban szétmállik, s alkatrészei a talajban jobban elosztódnak, úgy, hogy minden növénynek jut belőlük.

Az őszi trágyázásnak még az az előnye is van, hogy a fű az ősz folyamán még egy ideig növekszik s a komposztot mintegy takaróval látja el, mely alatt a szétmállás biztosabban mehet véghez, mint tavasszal. Látjuk tehát, hogy az ősszel kihordott, és elhintett komposztot sokkal jobb és nagyobb hatása lehet a talajban, s azért a növények fejlődését is jobban előmozdítja.

Igen jónak bizonyult továbbá az az eljárás is, mely szerint a komposztal megtrágyázott rétet megboronáljuk, miután a felső réteg 2-3 cm. mélyen a fagytól felengedett. A tavaszi boronálás is igen ajánlatos, mert a talajt meglazítja, minek következtében a növények annál jobban elbokrosodhatnak. Boronálással a mohát is kiirthatjuk a rétről.

-s.

IRODALMI SZEMLE.

Magyarországi Gazdacimtar. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület új és teljesen hiteles *Magyarországi Gazdacimtar* kiadását határozta el. Ez a hatalmas munka most jelent meg és felöleli meglehetősen és ezekben a községek betürendjében a száz kataszteri holdon fölüli birtokosok címjegyzékét, a tulajdonukban lévő ingatlan művelési ág megoszlásával, az egyes megyék mezőgazdasági ismeretét, stb. A munka szerkesztője zsitvabesenyői Rubinek Gyula, az O. M. G. E. igazgatója, ami maga is biztosíték arra, hogy a Magyarországi Gazdacimtar, amennyire az ily nagy szabású munkánál lehetséges, tökéletes és hű tükrét nyújtja az ország száz kataszteri holdon fölüli birtokosainak, annál is inkább, mert a munka a pénzügyminiszter rendeletére a pénzügyigazgatóságok által rendelkezésre bocsátott adatok alapján készült. A Magyarországi Gazdacimtar, amelyhez méreteiben hasonló szabású munka ez idő szerint nem is jelent meg a könyvpiacra, gyakorlati használhatósága megbecsülhetetlen, mert nemcsak azt tudjuk meg abból, hogy az ország bármely száz kataszteri holdon fölüli birtokosának mennyi szántóföldje, rétje, erdeje, szőlője, stb. van, hanem a birtok talajminőségére is következtetnünk, amennyiben a birtok kataszteri tiszta jövedelme is föltüntetett a munkában. Ugyancsak tartalmazza a cimtar a száz holdon fölüli bérlők címjegyzékét is. Fontos része a munkának a valamennyi vármegyéhez kapcsolt kimerítő gazdasági monográfia, amelyet Fabriczius Endre, az O. M. G. E. segédtitkára irt meg. Kiemelendő, hogy a Magyarországi Gazdacimtarban szerepel első ízben Horvát- és Szlavonország száz holdon fölüli birtokosainak kimutatása. A Magyarországi Gazdacimtar technikai előállítása a Pátria irodalmi és nyomdai r.-t. munkája.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ **Hasznos madaraink állati ellenségek irtása.** A védelmünkbe vett madárfajoknak számos oly állati ellensége van, melyeknek ismerete és erélyes üldözése nélkül minden egyéb madárvédelmi intézkedés meddő fárado-

zás marad. Ezek, a hosszú sorozatból csak a legveszélyesebbeket említve, a következők:

Emlősök: házi macska, menyét, mókus.

Madarak: házi veréb, mezei veréb, karvaly, dolmányos vagy szürke varju, szarka, szajkó, örgébics, töviszuró gébics.

A házi macska, melyet a leggondosabb ápolással sem tarthatunk vissza a kóborlástól, valóságos átka minden bokorban és földön fészkelő madárnak, köztük éppen a leghasznosabb és legkedvesebb énekeseknek, a fülemile és poszátaféléknek. Az ellene már föntebb említett védőeszközök alkalmazása tehát (a kóborló macskák elfogása, a háznál lévőeknek fészkelés idején zárva tartása) feltétlenül szükséges és jogosult. Hogy egyetlen város területén is mily ijesztő számban kóborol a macska, bizonyítja Hamburg példája, hol kilenc év alatt 300 csapóladában 15.000 macskát sikerült elfogni.

A menyét a fészkekodvak lakóit is megtizedeli; lőttek már menyétet 10 méter magasságban levő fészkekoduból is melynek lakóit kiölte. Irtására a macska-csapólada is alkalmas; de célszerű a láda billenődeszkája fölé 4-5 centiméter magasságban két vékony sodronyszálal feszíteni, amely a menyétet egy pillanatra feltartóztatja. E nélkül a menyét sokszor keresztül vágat a csapdán, mielőtt annak ajtai lezuhannának.

Veszedelemes fészkekpusztítóknak bizonyult a mókus is, mely nemcsak madártojást, de fiókákat is rabol.

A házi veréb civakodó és lármás természetével riasztja el sok bokorlakó énekesünket fészkelő-helyéről.

A mezei veréb pedig leghasznosabb odulakó rovarevőinket fosztja meg a fészkelő-helyétől, a már megtelepülteket is kiűzve odvaikból.

A karvaly különösen a cinegék ezreinek elfogásával válik legkártékonyabb szárnyas ragadozónká. Sűrűn látogatja a házak közvetlen közelében lévő téli madáretetőket is. Rablótutját rendszeren a nap ugyanazon szakában végzi; ez megkönnyíti lesből való ellövését. Élő verébbel csalított és lépvesszővel vagy hurkokkal megrakott madárkalitkán házi kertekben is elfogható.

A szajkó (Mátyásmadar) még a szürke varjunál és szarkánál is veszedelemesebb fészkekpusztító. A hol e három varjuféle sűrűn jár, ott szabad fészkek alig marad érintetlenül. (A fekete vetési varju ezekkel ellentétben ártalmatlan madár; fészkelepei tőzsomszédságában is háborítatlanul szaporodnak az apró madarak.)

A bokorlakó énekesek fiókáiban a töviszuró gébics is érzékeny károkat okozhat. Madárvédelmi ültetvényekben nem szabad megtűrnünk.

A nagy örgébics a kifejlett madarakat is megöli; különösen az éhségtől és hidegtől elgyengülteket támadja meg, egészen a rigónagyiságig. Irtásánál ügyeljünk, hogy össze ne tévesszük a hozzá nagyon hasonló, de fekete homloku kis örgébics-csel e hasznos rovarevővel, mely csak a meleg évszakot tölti nálunk.

+ **A baromfiak téli kezelése.** Baromfiállományunkra télen nagyobb gondot kell fordítani, mint az év többi részeiben. Még a hideg idő beállta előtt meleg ólakraól kell gondoskodni.

A baromfi-ólat télen nem szabad fűteni, mert a fűtött ólakban tartott állatok sokkal könnyebben megbetegszenek és elhullanak. Legcélszerűbb, ha az ólat egyenletes +4-6° melegben tarthatjuk.

<p>Kitüntetések:</p> <table border="0"> <tr><td>Arad</td><td>Pancsova</td></tr> <tr><td>Budapest</td><td>Szofia</td></tr> <tr><td>Belgrád</td><td>Seged</td></tr> <tr><td>Berlin</td><td>Szatmár</td></tr> <tr><td>Lovrin</td><td>Sebadka</td></tr> <tr><td>Lugov</td><td>Temesvár</td></tr> <tr><td>Nagybecskerek</td><td>Veszprém</td></tr> <tr><td>Nagyvárad</td><td>Wien</td></tr> <tr><td>Pozsony</td><td>Zenta</td></tr> <tr><td>Pécs</td><td></td></tr> </table>	Arad	Pancsova	Budapest	Szofia	Belgrád	Seged	Berlin	Szatmár	Lovrin	Sebadka	Lugov	Temesvár	Nagybecskerek	Veszprém	Nagyvárad	Wien	Pozsony	Zenta	Pécs		<p>Fajbaromfi!</p> <p>Fajbaromfi!</p>	<p>Reitter Oszkár</p> <p>főkapitány,</p> <p>fajbaromfi gazdasága, Nagybecskerek.</p> <p>Angliából</p> <p>hozott telivér, fajtisza, legelsőrendű állatok</p>	<p>Állami nagy aranyérem!</p> <table border="0"> <tr><td>Hófehér óriás nagy angol emdeni liba . . . . .</td><td>25</td><td>25</td></tr> <tr><td>Hófehér óriás nagy pekingi kacsá . . . . .</td><td>10</td><td>8</td></tr> <tr><td>Hófehér Wyandotte (amerikai kitiűs téli tojók) . . . . .</td><td>10</td><td>8</td></tr> <tr><td>Hófehér Orpington . . . . .</td><td>10</td><td>8</td></tr> <tr><td>Sárga Orpington . . . . .</td><td>10</td><td>8</td></tr> </table> <p>Külföldi és hazai legelső és legnagyobb kitüntetések.</p>	Hófehér óriás nagy angol emdeni liba	25	25	Hófehér óriás nagy pekingi kacsá	10	8	Hófehér Wyandotte (amerikai kitiűs téli tojók)	10	8	Hófehér Orpington	10	8	Sárga Orpington	10	8
Arad	Pancsova																																					
Budapest	Szofia																																					
Belgrád	Seged																																					
Berlin	Szatmár																																					
Lovrin	Sebadka																																					
Lugov	Temesvár																																					
Nagybecskerek	Veszprém																																					
Nagyvárad	Wien																																					
Pozsony	Zenta																																					
Pécs																																						
Hófehér óriás nagy angol emdeni liba	25	25																																				
Hófehér óriás nagy pekingi kacsá	10	8																																				
Hófehér Wyandotte (amerikai kitiűs téli tojók)	10	8																																				
Hófehér Orpington	10	8																																				
Sárga Orpington	10	8																																				

Némelyek a padlóra vastag rétegben lótrágyát szornak és azt keményen lehengetik; ezen almot a tél folyama alatt kétszer kicserélik. Az így elkészített padlót hetenkint egyszer vagy kétszer két centiméternyi vastagságban szitált hamuval vagy száraz falevelekkel hintjük be. Az üllőrudak hét centiméter átmérővel és lefaragott élekkel birjanak és félméter magasságban helyezendők el.

Az állatokat óvjuk meg az esőtől és főleg szélétől. A havat a közelből el kell távolítani, mert ettől igen könnyen szembaj támad. Nagyon hideg időben langyos vizet itassunk és reggel inkább meleg eledel, úgymint: főtt burgonya korpával, kenyérral és egyéb hulladékokkal keverve adandó. Az emésztés előmozdítása céljából tört tojáshéjat s megőrölt csontokat adhatunk. Zöldséget és vágott répát is kell adnunk. Az esti eledel rendszeren magfélékből álljon. Felváltva árpa, kukorica, ocsu stb.

+ **A fákat ősszel ássuk ki.** Sokan hiszik azt, hogy jobb a fákat tavasszal ültetni, mint ősszel. Az olyan gyümölcsfák azonban, kiknek nagy gyakorlatuk van, tisztában vannak azzal, hogy sok tekintetben jobb az őszi ültetés, sőt ezeknek tanácsa is úgy szól, hogy még azon esetben is, ha nem akarjuk a fákat ősszel elültetni, hanem csak tavasszal, még akkor is ássuk ki a fákat már ősszel és tartsuk télen át jó helyen, mert már ezáltal is nyerünk valamit. Hol a talaj télen nem fagy meg mélyen, ott ősszel tanácsos a fákat ültetni. Őszi ültetés esetében a metszési sebek szépen begyógyulhatnak, gyökerecskék képződhetnek és a talaj jól leülepedhetik, mielőtt a tulajdonképpeni növényi időszak bekövetkeznék. Nagyon hideg helyeken, hol a fagy mélyen behatol a földbe, az őszi ültetés nem ajánlatos, mert a gyökerek a fagy következtében megsérülnek és nem elég magas a hőmérséklet arra, hogy a sebek begyógyulhassanak és gyökerek képződhessenek. Továbbá a hideg, száraz levegőben párolgás történik a fa törzséből és ágaiból, az elpárolgott nedvességet pedig a fa a megfagyott földből nem pótolhatja, minnek következtében a fa héja és maga a fa összezsugorodik, ha ugyan el nem hal egészen. Ily helyeken is ki kell azonban már ősszel ásni a fákat a faiskolából; azonban nem végleges helyére kell ültetni; hanem egy más helyre és pedig olyan mélyen, hogy a fagy a gyökereket ne érhesse. Ha a fa ily helyzetbe hozott, tavaszig zavartalanul folyik a sebek behegedése és új gyökerecskék képződése. A következmény az lesz, hogy a fa tavasszal végleges helyére átültetve, sokkal jobban fog gyarapodni, mintha egyenesen a faiskolából ültetett volna át tavasszal. Télen át a kiásott és tavasszal átültetendő fa gyökere száraz helyen legyen, mert a nedvesség a sebek behegedését megakadályozná vagy legalább késleltetné. A fának a földből kiálló részeit szénával vagy egyéb alkalmas anyaggal kell a fagy ellen védeni. Nagyon helyes eljárás az ősszel kiásott és tavasszal ültetendő fákat télen át hűvös pincében tartani. Áll ez nemcsak a facsemetékre, hanem a kis bokrokra, valamint a nagyobb fákra is. Mindjárt ősszel, a kiásás után, meg kell metszeni a gyökereket, hogy télen át megkezdődhessenek a kalluszképződés. Az előadottak röviden összefoglalva: Ha fagytól nem kell felni, ültessük át a fákat ősszel, ellenkező

esetben csak tavasszal, de mindenesetre már a megelőző ősszel ássuk ki.

+ **A járványos elvetélsről** A tehének járványos elvetelésére vonatkozólag többször merült föl már az a kérdés, vajon vannak-e bizonyos olyan előjelek a tehéneken, amelyekből következtetni lehetne arra, hogy a bekövetkezett elvetelés tényleg járványos, azaz, fertőző természetű. Dr. Ottó német professzor e kérdésben a következőleg nyilatkozott: A járványos elvetelés legtöbb esetben az ébrény 5—7 hónapos korában következik be. Előjelek gyanánt észlelhetők a szeméremajkak megduzzadása, a hüvely nyálkahártyájának pirosodásával és apró, kölesszem nagysága csomók keletkezésével. A hüvelyből mindig sárgás színű, néha mocskos vörös, nyálkás kitolyás van. A tej elapad és a legtöbb esetben sűrű is lesz, tejfelhez hasonló, de később a tej megint meggyarapodik, sőt nem ritkán teljesen normális minőségű is lesz. Az elvetélt tehén a legtöbb esetben jól érzi magát, de néha zavart lesz egészségi állapota, nem ritkán lesoványodik, főleg ha a nyálfolyás hosszú ideig tart a hüvelyből, amikor rendszeren egész életére terméketlen marad. Az u. n. pokla — édrény-burok — feltűnően vastag és nyálkás, pépes az állománya amiért is könnyen szakad, ha huzatát és rendszeren csak 7—8 nap eltelte után távolodik el; ezután pedig sokszor heteken át nyálkás folyadék ürül ki a hüvelyből, melynek erősen fertőző hatása van és ezért terjeszti a járványos elvetelés veszedelmét. Jó lesz, ha tenyésztő gazdáink erre tehát ügyelnek s alapos fertőtlenítéssel utját szegik a járványos nyavalya elhatalmasodásának. N. D.

+ **Terméketlen gyümölcsfák termővé tétele.** Gyakran előfordul gyümölcsökben, hogy különösen az idősebb fák nem teremnek s ezért a kivágatás sorsára jutnak. Az ily fákat némi segítséggel termőkké tehetjük. E végből télen a fa koronájának fél átmérője arányában a fa törzse körül 1—2 ásonyom széles és 3 ásonyom mély kör árkot ásunk s az ezen árokban látható gyökereket éles késsel lemetszük. Ezután az árokból kivett földet, illetve annak egy részét összekeverjük jó komposzttal s ezzel az árkot újra betöltjük. A metszési helyeken hajszál rostos gyökerek képződnek, melyek az erőteljes földből sokkal több táplálékot képesek fölvenni, mint az oly fák gyökerei, melyek nem voltak megmetszve. Ezen eljárással tavasszal a termő gyümölcsrügyek fejlődése elősegítettetik. Tanácsos ezenkívül évenként vagy a tél folyamán, vagy rügyfakadáskor jó trágyalével többször jól megöntözi a fát, hogy az öreg fa idejéhez mérten minden egyes évre egy-egy kanna vizes trágyalevet öntsünk annak tányérjába. Magát az eljárást jó minden 3-ik évben megismételni, mert körülbelül ez az idő, amelyek alatt a gödörben levő tápanyagot a fa teljesen kiéli és kimeríti, csaknem valamennyi gyümölcsfa meghálálja az ilyen kezelést, kivéteit csakis a mandula, dió, és a szelíd gesztenyefák képeznek.

+ **Mitől lesz a ludnak szép fehér, nagy mája.** A közönséges kukuricátömestől a lud ugyan megkövéredik és jókora nagy mája fejlődik de korántsem lesz oly szép fehér és oly sulyu, mint ezt a külföldről szállított ludmájakon tapasztalni lehet. A németországi ludhizlalók már régóta különféle anyagot kevernek

a lud eledeli közé, amit persze titokba tartanak nehogy más hizlalók meg tudják.

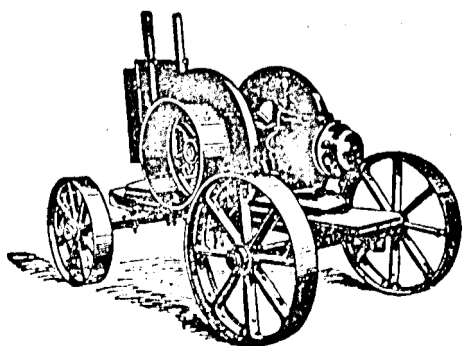
Baldrianus Beck azonhan munkájában a lud májhizlalás titkát leírja. Ugyanis 5 kg. kukoricakása közé 2 gramm antimonport kevernek s így áztatják sós vízben. De nemcsak kukoricát, hanem zab- és árpakását is használnak tömésre. A strassburgi és a szomszédvidéki ludhizlalók az antimonadagolást pontosan betartják. Többet nem adnak, mert ez a ludat hányásra ingerli, ami emésztési zavart okoz. Azért aztán a strassburgi ludmáj a legkeresettebb csemege, amely nemcsak szép fehér, hanem nem ritkán másfél kilogramm sulyu is.

+ **A fűrészpör trágyaértéke.** A fűrészpör egyaránt lehet használni akár keveréktrágya (komposzt) készítéséhez, akár almozásra és ez utóbbi esetben istállótrágya készítésére. Almozásra igen alkalmassá teszi nagymérvű vízfelszívó képessége, amelynél fogva az állatnak száraz fekvőhelyet biztosít, továbbá az a tulajdonsága, hogy az ürülékkel jól elkeverhető és azzal egyenletesen összeüledő és összekorhadó, a talajon pedig könnyen elhínthető és abba jól bemunkálható trágyát képez. Némi hátránya az, hogy az állat tisztántartására fűrészpör-alom mellett több gongot kell fordítani, mint szalma-almozás esetén. A komposztosításra használt fűrészpörtrágya értékét szintén tetemesen növeli az, ha hozzá istállóí vagy általában ürüléktrágyát alkalmaztak. Ugy az ily módon készített, jól összeérett komposztot, valamint az almozás útján készített fűrészpörös istállóí trágyát mindazokban az esetekben lehet alkalmazni, amelyekben az istállótrágya, vagy általában a televényképző trágya alkalmazása helyénvaló. G. T.

+ **Tehének csecsepesedése.** A csecsek végeinek fölrepedését többnyire az szokta előidézni, hogy ha a fejés vagy szoptatás után nem mossák a csecseket tisztára, vagy ha megmossák is, de szárazra nem törlik, mielőtt a tehenet a szabadba kibocsátanák. Ez a baj csak közvetve bír betolyással a tej mennyiségére és minőségére, amennyiben a repedt csecsü tehen nem türi a fejést s a borju szoptását, mi miatt a tej egyrésze a tőgyben visszamarad, erjedésbe jön és különféle tőgybetegségeket, így pl. tőgygyuladást is okozhat. Ha a csecsepesedések gyógykezelése közben a repedt csecseket tisztán nem tartjuk, ez is előidézheti a tőgygyuladást, t. i. azon esetben, ha valami szenny jut a repedésekbe. A csecsepesedések könnyen gyógyíthatók, oly módon, hogy a csecseket a fejés és szoptatás után megmossuk, szárazra töröljük és olvasztott vajjal kengetjük. T. Sz. L.

+ **Kemény boggy.** Ezen bántalomnak előidéző oka többnyire a nehezen, vagy egyáltalában nem emészthető eleség és azáltal ismerhető fel, hogy az abban szenvedő baromfi begye feltűnően nagy és kemény. Az ilyen bajban szenvedő baromfit a legkönnyebben úgy gyógyíthatjuk ki, ha az ilyen begyet naponta 2—3-szor alaposan, de nem durván megmászozzuk és az állatnak egy kávéskanálnyi hig sóoldatot naponta többször beadunk.

+ **Fehér pávák tenyésztése.** Franciaországban, a női divat mai irányzata mellett, mely a toilette és a kalap díszítésében a tol-

Oberurseli Motorgyár Részvény-Társaság Oberursel

Legbiztosabb hajtóerő a

G N O M

Iroda és raktár: Bécs, VI/1., Gumpendorferstrasse 72/E.

magánjáró benzin- és
nyersolajmotor.

5000-nél több motor üzemben. Könnyen kezelhető.
Árjegyzék ingyen és bérmentve. 2579

laknak nagy szerepet juttat, jövedelmi szempontból igen hálás dolognak bizonyult a fehér pávák tenyésztése. Egy ilyen pávapár értéke 250 frank s évenként 80 frank értékű tollat képesek szolgáltatni, eltartásuk pedig semmiféle különös költséget nem okoz, alig kerül többbe, mint a tyukoké. Franciaországban ma minden nagyobb parkban tartják e szép madarakat s a szemnek nagyon kellemes látvány, amint fehér mennyasszonyi uszályukat a zöld gyepen meghordozzák. A fehér páva tolla darabonként 1 frankon értékesül s a közeljövőben ez az ár talán emelkedni is fog.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

A kopár területek javítása. A kopár, futóhomokos és vízmosásos területek jókarba hozásának szorgalmazása céljából Serényi Béla gróf földmivelésügyi miniszter a meglevő törvényes határozatok alapján újból egységesen megállapította annak az eljárásnak szabályait, melyeket az említett területek összeírásánál, a szükséges munkálatok tervezésénél és végrehajtásánál, valamint az eddighez képest fokozottabb állami támogatás igénybevételénél követni kell. Nagy szükség volt erre, mert az eddigi eljárás széttagoltsága miatt a már is nagymértékű állami támogatás nem vezetett megnyugtató eredményre. Az új eljárási szabályok szerint a kárjavítás ügyének minden ágazata az állami erdészeti kezébe kerül. Ezért a m. kir. állami erdőhivatalok közvetlen közreműködése mellett a kir. erdőfelügyelőségek lesznek hivatva arra, hogy a saját tapasztalataik, valamint más hivatalok és hatóságok bejelentései alapján ezeket a területeket összeírják, törvényesen kijelöltessék, a munkatervet szükség esetén a kulturmérnöki hivatalokkal, vagy a gazdasági felügyelőségekkel együtt kidolgozzák, a megállapított munkatervet végrehajtásában a birtokosokat a legmesszebbmenő támogatásban részesítsék s végül ők tesznek javaslatot az állami támogatás különféle módjainak engedelmzésére. Egyidejűleg az iránt is intézkedett a miniszter, hogy az országban levő összes kopár, futóhomokos és vízmosásos területek mielőbb teljesen összeírassanak és pedig a javítási munkálatok sürgősségének s a halogatás veszedelmességének megjelölése mellett. A miniszter az összeírásból alapos tájékozottságot kíván szerezni egyrészt arról, hogy milyen vidékeken kell a károk és veszedelmek elhárításáról legelső sorban gondoskodni, másrészt arról, hogy miféle törvényhozási intézkedésekre volna szükség a kopárjavítás ügyének valóban sikeres megoldására. Fölhívja a rendelet a közigazgatási hatóságok és állami hivatalok figyelmét az elkopárosodás veszedelmének kitett területekre is. Viszont az olyan területekre nézve, amelyek más hasznothajtó területeket nagyon veszélyeztetnek, szigorúan elrendelte a földmivelésügyi kormány, hogy az eljárás sürgősen lebolonyíttassék, a gazdasági és műszaki munkálatok gonddal és kitartással végeztessenek mindaddig, míg a területek gazdasági állapotának megjavítása nincs teljességgel befejezve s végül, hogy a birtokosság rászorultságához képest a legmesszebbmenő állami támogatás engedelmzése hozassék javaslatba. Az új eljárási utasítást Serényi Béla gróf földmivelésügyi miniszter megküldte a törvényhatóságoknak és közigazgatási bizottságoknak is azzal a fölhívással, hogy ezt a közigazgatási szempontból fontos ügyet a maguk részéről jóakarattalag előmozdítsák.

A szederfák érdekében. A kereskedelmi miniszter a földmivelésügyi miniszter megkeresésére rendeletet intézet az összes törvényhatóságokhoz, amelyben hivatkozva a földmivelésügyi miniszter közlésére, hogy a vármegye egyes törvényhatósági közutján az ut mentén ültetett szederfák facsonkítása, illetve legalyazása szabálytalanul történik, mi által a selyemtenyésztés tetemes kárt szenved, fölhívja a közönséget, hogy a jövőben a törvényhatósági

közutak mentén ültetett szederfák feltudatos kezelésére különös gondot fordítson. E végből csatolta azt a korábbi körrendeletet, mely a szederfakézelés egyik lényeges kellékét tevő helyes facsonkítás tekintetében követendő eljárás fontosabb irányelveit tartalmazza. Fölhívja a törvényhatóságot, hogy utasítsa alispánját, hogy e rendelet tartalmát az utszemélyzettel megfelelő eredményes módon ismeresse meg s e téren az utszemélyzet által netán elkövetendő minden szabálytalanságot vagy mulasztást mindenkor a legenergikusabb eszközökkel torolja meg. A mennyiben a személyzetnek a facsonkításban való gyakorlati, helyszini kioktatása szükségesnek mutatkozik, a forduljon a közönség ez iránt közvetlenül az országos selyemtenyésztő felügyelőséghez Szekszárdon, mely hivatal készséggel fogja szakemberét az utszemélyzet gyakorlati kioktatása végett a helyszínére kiküldeni. Közli ezután a facsonkításra vonatkozó szabályzatot.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— Bartóky államtitkár kitüntetése. Bartóky József dr.-t a földmivelésügyi miniszterium államtitkárát a király a Ferenc József-rend csillagos középkeresztjével tüntette ki. Ez a kitüntetés ritka sikerű közpályának királyi elismerése. Bartóky mintegy másfél évtizeddel ezelőtt került föl Békés vármegye főjegyzői székéből a földmivelésügyi miniszteriumba, hogy az Alföldön nagy erővel szervezkedett agrárszocializmus ellen való törvényhozási munkát előkészítse. A munkások jogos panaszainak és óhajtásainak alig volt alaposabb ismerője. Békés vármegye főjegyzőjénél, aki évekig az agrár-szocializmus fészkebe mint főszofigabíró nagy igazságszeretettel és pártatlansággal látta el a munkásügyeket és pedig oly kifogástalanul, hogy az izgatás fészkeiben hivatali működését soha gáncs nem érte. A földmivelésügyi miniszteriumban rövidesen több törvényjavaslatot készített el. Ezek sorából való a mezőgazdasági munkásokról, dohánykertészekről, az erdei- és földmunkák szabályozásáról való törvény; a gazdasági cseléd- és munkássegítőpénztárról szóló és több szociális irányu törvény előkészítése, de főként a humanizmus modern szellemétől áthatott törvények okozták, hogy az arató-sztrájk veszedelme nem kísért többé, vagy ha fel is bukkan, akkor is szórványosan. Bartókyt fáradhatatlan buzgalma, nagy tudása és érdemei gyorsan vitték előre hivatali állásában. Ez idő szerint, mint a földmivelésügyi miniszterium egyik államtitkára, felülvizsgálja a kincstári erdők összes ügyeit, az állattenyésztés, tejgazdaság és a legelőrendezés dolgát. Hozzá tartoznak a gazdasági munkásügyek, a birtokrendezés és tagosítás, telepítés, az állami uradalmak és birtokok. Hivatali dolgát pártatlanul, felsőbb nemzeti szempontok által vezéreltetve, ritka buzgalommal és eredménnyel látja el. Ujabbán a mezőgazdasági ügyeknek a törvényhatóságoknál való intézéséről szóló törvényjavaslatot készítette elő, s ugyancsak jelentékeny érdeme van az altruista agrár-bank létesítése körül. Bartókyt nagy tisztelet veszi körül. Hivatali érintkezésében egyszerű és közvetlen. Szolgálatát a vármegyénél kezdvén, magával hozta a miniszteriumba a régi táblabírák meleg szívét, magyaros őszinteségét, széles tudását.

A kitüntetéséről szóló kézirat, amelyet a hivatalos lap közöl, így szól:

»A személyem körüli miniszterium ideiglenes vezetésével megbízott magyar miniszterelnököm előterjesztésére Bartóky József dr. államtitkári címme és jeleggel fölrüházott földmivelésügyi miniszteriumi miniszteri tanácsosnak a közszolgálat terén szerzett érdemei elismerésül Ferenc József rendem középkeresztjét a csillagokkal adományozom. Kelt: Bécsben, 1911. évi november hó 16.-án Ferenc József s. k. Khuen-Héderváry Károly gróf s. k.»

Szerdán délelőtt a földmivelésügyi miniszterium összes szakosztályai testületileg üdvözölték a kitüntetett államtitkár.

Bartóky államtitkár az erdélyrészi mezőgazdasági közérdekekért is sokat tett és azok iránt mindig igaz érdeklődéssel viseltetett.

Kitüntetéséhez a magunk részéről is szívből gratulálunk.

— Cimadományozás. Ófelsége a földmivelésügyi miniszter előterjesztésére Mattyasovszky Miklós dr. és Jeszenszky Károly báró min. titkároknak a min. osztálytanácsosi címet és jellegét díjmentesen adományozta.

— Az O. M. G. E. közgyűlése. A gazdaságtársadalom közeli hateragot számláló, hatalmas szervezete évi rendes közgyűlését december 8-án, pénteken délelőtt 10 órakor tartja meg a Köztelek székházának nagytermében Károlyi Mihály gróf elnöklésével. A nagy érdeklődésre számító elnöki megnyitóbeszédén kívül kiemelkedő pontja lesz a közgyűlésnek Dessewffy Aurél gróf tiszteleti tag arcképének leleplezése. Az ünnepi beszédet Mezey Gyula királyi tanácsos mondja. A közgyűlés után déli 1 órakor lesz a Károlyi Sándor-emléklakoma a Deli féle vendéglő emeleti különtermében, hol az egyesület fölkerésére Apponyi Albert gróf fogja méltatni a nagy gazdavezér érdemeit. A lakomára szóló részvételi jegyet december 4-ig hezáróan 8 koronaért küldi meg az O. M. G. E. titkári hivatala (IX., Köztelek-utca 8. I.) Mivel a közgyűlés alkalmával tömegesen szokott a gazdaközönség a fővárosba áramlani, a kereskedelmi kormány a máv. és a kezelésében levő helyi érdekű vasutak vonalain való kedvezményes utazásra jogosító igazolást bocsátott az egyesület rendelkezésére. Az igazoláz névre szól. Megküldése iránt, 40 fill. postabélyeg csatolása mellett december 2-ig bezáróan kell az egyesületi irodához fordulni.

— Az Országos Erdészeti Egyesület közgyűlése. Az Országos Erdészeti Egyesület f. évi rendes közgyűlését december hó 17.-én d. e. 10 órakor Budapesten saját székházában (V., Alkotmány u. 6. sz.) tartja meg és felkéri a tagokat, hogy a közgyűlésen minél számszerűbben jelenjenek meg.

— Baromfivásár Székelyudvarhelyen. Az Első Székely Baromfitenyésztési Egyesület Székelyudvarhelyen a mai napon baromfivásárt tart, amelyre dr. Leidenfrost Aurél magyar királyi gazdasági felügyelőt és a Baromfitenyésztők Országos Egyesületét az állami cserebaromfi-bevásárlások eszközlése céljából meghívták.

— A méhészek közgyűlése. Az „Országos Magyar Méhészeti Egyesület” december 17.-én (vasárnap) d. e. 10 órakor Budapesten a Köztelek dísztermében tartja évi rendes közgyűlését. A máv. vonalain való kedvezményes utazásra jogosító igazolásokat legkésőbb november 30-ig jelentkező tagoknak 40 fillér postabélyeg beküldése ellenében ad az elnökség.

— Borkészletok bejelentése; A borforgalom élenkítése céljából a Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete már évek óta mindig a tél folyamán kiutatást közöl az egyesületi tagok borkészletéről. Ez a kimutatás azután 10000 példányban szétküldetik az összes belföldi, azonkívül az osztrák, német

és svájci borkereskedőknek, szállodáknak, vendéglőknek, végre az osztrák és magyar tisztítkezdőknek, kaszinóknak stb. Ezen borkészleti jogyzékek alapján azután korán tavasszal nagy az érdeklődés a nyilvántartott borok iránt és így rövid idő alatt sikerül ezekre vevőt találni. Az idei és tavalyi rossz szüret után a borkészlet meglehetősen csekély, ezen bornyilvántartó kimutatásnak még nagyobb a jelentősége, mint más években, melynek előnyét az „M. Sz. O. F.” igazgatósága kivételesen azokra a szőlősgazdáknak is kióhajtja terjeszteni, akik a M. Sz. O. F.-nek nem tagjai. Bejelentési díjat egyesületi tagok 50 Hl.-ig nem fizetnek, ezen mennyiségen felül minden megkezdett 100 Hl.-ként fizetnek előre 1 K-t. 550 hl.-en felüli mennyiség díjmentes. Nem tagok 20 hl.-ig 2 K-t, ezen mennyiségen felül megkezdett 100 hl.-kint 2—2 koronát kötelesek előzetesen fizetni. Egyéb közvetítési díjat a M. Sz. O. F. az eladás közvetítéseért nem kíván. Olyan gazdasági egyesületek, körök és hegyközségek, melyek mint jogi személyek a M. Sz. O. F.-nek tagjai, saját tagjaik borkészletét összegyűjtve is bejelenthetik, mely esetben az egész mennyiségből 200 hl. díjmentes, azonfelül azonban tekintett nélkül a mennyiségre 200 hl.-ként 1—1 koronát fizetnek. Bejelentéseket a M. Sz. O. F. igazgatósága (Budapest, IX. Üllői-ut 25, II. 11.) csak december hó 15.-ig fogad el.

— **Az erdészeti főiskola túlzusfolttsága.** Bund Károly, az Országos Erdészeti Egyesület titkára hosszabban tárgyalja az Erdészeti Lapok legutóbbi számában a selmecbányai rossz viszonyokat és az erdészeti főiskola látogatóinak száma kiszámíthatlan ingadozásoknak van kitéve, amit hitelesen beszerzett adatokkal igazol. Például 1885. évben 143, 1893. évben 33 volt a növendékek száma a főiskolán; 1896. évben 17. 1897. évben 27, 1900. évben 24 ifju végezte tanulmányait a főiskolán, pedig pedig az évi szükséglet 40—45 egyén volt. A most folyó tanév túlzusfolttsága a husz év előttiekre emlékeztet, mert 360-an iratkoztak be az erdészeti főiskola négy évfolyamára, míg az előző év őszén 376 volt a tanfolyambhallgatók száma, pedig évente 25—25-nél több erdészre nincs szükség hazánkban. A bányászati és erdészeti főiskolák hallgatóinak száma 700 körül van a fejlődésében visszamaradt Selmecbányán, amely rendes lakással sem tudja ellátni a sok hallgatót.

— **Mezőgazdasági gépgyár Déván.** F. hó 12.-én folyt le a Hunyad megye ipari és közgazdasági életében nagy fontosságú esemény: a „Báró Kemény József Hungária gépgyár Részvénytársaság” megalakulása. A dolog sikere egyedül báró Kemény József nevének tulajdonítható, aki azon kevés mágnások közé tartozik, aki hatalmas vagyonát a nemzet javára kamatoztatja. Egyrészt a vármegye minta gazdája, aki maga dolgozik a gazdaságában és irányt mutat a vármegye többi gazdáinak, másrészt pedig tőkét ipari vállalatokba fekteti és annak felvirágoztatásán fáradságot nem kímélve munkálkodik.

A gyárvállalat 1.000.000 korona alapítókével alakult és programjával a gépszakmába illő mindennemű gép gyártását és javítását vette fel, de a fősúlyt mégis arra fekteti, hogy Erdélyt, Romániát és Bulgáriát mezőgazdasági gépekkel és motorokkal lássa el, amire kedvező fekvése és összeköttetései predestinálják. Ezt méltányolta a közönség, mikor az alapítókéjét 36.000 koronával tulajegyezte.

A szervezés nagy munkájában kiváló agilitást fejtett ki dr. Barsay Andor, a kerület orsz. képviselője és dr. Tolnay Lajos ügyvéd. A közgyűlés a vállalat elnökéül báró Kemény Józsefet, alelnökéül pedig dr. Apáthy Árpád megyei tisztii főügyészt választotta meg. Az igazgatóság tagjai lettek: Barsay Andor, dr. Tolnay Lajos ügyvéd, Aigner Adolf budapesti csavargyáros, Stromszky Sándor a magyar Siemens-Schuckert művek igazgatója,

Barsay Oszkár ugyanezen gyár főmérnöke, Horváth Károly vas. és hajózási főfelügyelő és Dárdai Ede, a „Friedrich Wilhelm” birtosító tursaság igazgatója. A felügyelő bizottság elnöke lett: Pogány Béla alispán, tagjai pedig dr. Leitner Mihály ügyvéd, Wirtschafter Bertalan bankigazgató és Lázár Géza, a „Transilvania” konzervgyár igazgatója.

A MAGYAR JELZÁLOG HITELBANK

KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE

(Jókai-u. 2. sz. I. emelet.)

FÖLDBIRTOKRA

és a nagyobb városokban fekvő

H A Z A K R A

15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel

LEGOLCSÓBB KÖLCSÖNÖKET nyújt.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszávozandó kölcsön összegére nézve

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET bizalmi férfiai adnak véleményt.

A KÉPVISELŐSÉG elfogad TAKARÉK-BETÉTEKET

és előnyösen kamatoztat.

Telefonszám 27.

2001

Tavaszi vagy azonnali átvételre **bérelni** esetleg **megvenni** szeretnék 600—1200 kat. hold mezőgazdasági **birtokot** jó gazdasági épületek és lakóházzal felszerelve, közel vasuti állomáshoz: **Nuszbächer Ignác, Esztény.**

ERDÉLYI BANK

és TAKARÉKPÉNZTÁR R-T.

Kolozsvár, Mátyás kir. tér 32.

Kisbirtokosok jelzálogosztálya kölcsönöket nyújt kisbirtokosoknak betáblázás mellett a mindenkori pénzügyviszonyokhoz mért legelőnyösebb kamatozás mellett.

Már meglévő magas kamatlábu kölcsönöket olcsóbb kamatlábu kölcsönre konvertál.

Jelzálogosztálya törlesztéses kölcsönöket nyújt nagyobb földbirtokokra 10—50 évig terjedő időtartamra a kamatot is magában foglaló előnyös annuitás mellett.

Megkeresésekre rövid idő alatt felvilágosítással szolgál

2017

Az igazgatóság.

ADRIAI BIZTOSÍTÓ-TÁRSULAT

alapított 1838-ik évben.

Vagyonbiztonsági tőkéje 150 millió korona

E társulat, mely 70 éves fennállása óta 550 millió koronát fizetett ki károk fejében, biztosít a legjutányosabb feltételek mellett; tűz- és robbanási-, valamint jégokozta károk ellen, továbbá az emberek életére, halál és elérési, valamint kiházasítási esetekre.

Erdélyrészi vezérképviselőség

Kolozsvárt:

SZEKULA ÁKOS

vezérfelügyelő

2019

Hatása biztos!

Páratlan

a maga nemében!

Ajánlattal és prospektussal szívesen szolgálnak egyedüli gyárosai:

Lutz Ede és Társa

festékgyárak 2583 IV.

BUDAPEST, VII., Örnagy-utca 4.

A ki legjobban szerkesztett, teljesen független, nagy előkelő napilapot jártni óhajt, fizesse elő

AZ UJSÁG-ot!

Vasárnap: „Asszony”, „Gyermek” melléklet.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre	K 28.—
Félévre	„ 14.—
Negyed évre	„ 7.—
Egy hónapra	„ 2.40

Az Ujság terjedelme rendszeren 32+36—40 oldal. Vasárnap és ünnepnapokon 80—100—200 oldal.

Megrendelési cím:

A Z U J S Á G kiadóhivatala BUDAPEST, VII., kerület, Rákóczi-ut 54-ik szám.

(X—Z.)

A LAPPÉLÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

TOKAJI LÁSZLÓ.

A LAP AZ ERD. GAZD. EGYLET TULAJDONA

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. sz.

Alakult 1900. Alakult 1900.

Biztosítási alap

Alapítványok a kormány hozzájárulásával	1,981.360.— K.
Tartalékok	2,401.687.53
Összesen:	4,383.047.53 K
1901. évi fölösleg	90.349.— „
1902	59.782.26 „
1903.	109.331.78 „

1904.	72.488.23 K
1905.	61.730.60 „
1906.	39.243.65 „
1907.	41.877.32 „
1908.	81.088.76 „
1909.	106.589.64 „
1910.	120.164.33 „

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint.
Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből egy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak.
Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. Az 1903. évben jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2%-os díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adták fel biztosításukat 5% engedményben részesültek. Az 1907. 1908. 1909. valamint 1910. évi üzletfeleslegből pedig tartalékainkat gyarapítottuk, úgy hogy 1910. év végén a tartalékok 2.401.687,53 koronára rugnak.

2008

Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül, vagy a képviselők közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál.

Az igazgatóság.

A MAC LAREN-féle magajáró gőzeke

magyarországi vezér-képviselő: **Fleischl Samu cégnél, Budapest, V., Szabadság-tér 16.**

Mezőhegyesi nemzetközi ekeversenyen **ELSŐ DIJ** (állami nagy aranyérem)!

Aranyérem az újzeelandi nemzetközi kiállításon!

A magyar talajviszonyokhoz alkalmazottan tökéletesbitve!

Átlagos teljesítőképesség eddigi tapasztalatok szerint napi 20-30 hold, szénfogyasztás 50-70 kg. holdanként.

Kerületi képviselők: Biharmegyei Gazdák Áru- és Hitelintézete Nagyvárad, Dunántúli agrár-bank és tárházai r.-t. Kaposvár, Ehler Antal és Fia Győr, Engl Adolf Gyöngyös, Általános Forgalmi Bank Debrecen, Kovács Soma és Társa Arad, Lederer Leó Zombor, Mayer Lajos Delta, Singer Zsigmond Nyitra, Weinberger Ferenc Nagykároly.

Bővebb felvilágosítást szívesen nyújt fenti vezérképviselő.

Legnagyobb teljesítőképesség, legkisebb **összköltséggel!**
(Holdankint 5-20—7-65 kor.) Egyszerű kezelés, elsőrendű anyag, szolid munka!

Számos kül- és belföldi elismerő nyilatkozat!

Nagyszámu vevők névsora az ország minden vidékéről megtudakolható a fenti vezérképviselőttől.

Legújabb gyümölcstörköly és bor-seprő leparoló készüléket, vízfürdős kazánal, minden alaku pálinkafőző üstöt, új szeszadó előírás szerint készít. Borhevitő pasteurizáló készülékek hűtővel a legjobb minőségben és csinos kivitelben szállit, gyári berendezések és felszerelésére ajánlja magát:

Gállik Lajos rézműves-mester
BUDAPEST, VII., Kertész-utca 8. szám.

Képes árjegyzéket bérmentve küld. Ócska rezet folyó árban becsérél.

Eladó „magnum bonum“ étkezési burgonya.

Bőven termő, vetési célra is igen alkalmas,
Mázsánként 10 koronáért
Kolozsvár állomásra beszállitva.

Cím:
Szászfenesi **bérgazdaság,**
Szászfenes (Kolozsmegye).

2659

Keresek

folyó évi, avagy 1912. évi átvételre 350—600 katasztrális holdig terjedő **birtokot** haszonbérbe vagy fixadminisztráciora. A birtok mivélési ágankénti megoszlása, nagysága, katasztrális holdankénti bére, az alábbi címre közlendő:

Sükösd Samu okl. gazdatiszt, u. p. Aranyosgyéres.

2648 I.

Őszi trágyázás!

Óvakodjunk a hamisításoktól! Valódi **Stern Marka** védjegyü.

Thomassalak a legjobb és legolcsóbb foszforsav műtrágya!

Csak akkor ilyen van és ólomzár

Hamisítástól szigoruan óvakodjunk.

valódi, ha zsákban eredeti van rajta.

2617

Minden zsák tartalomjellezéssel van ellátva.

KALMÁR VILMOS a Thomasphosphatfabriken Berlin, vezérképviselője.
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 49. SZÁM.

Különösen a jelenlegi rendkívül olcsó árakra figyelmeztetjük a vásárlókat!

Gazdatiszti állást keres 40 éves, ev. ref. vallásu, 19 évi gyakorlattal bíró, gyakorlati vizsgát jó sikerrel tett, a gazdaság minden ágában teljesen jártas, nagy szorgalommal bíró erélyes **gazdatiszt.**

Kitűnő bizonyítványokkal. Állását elfoglalhatja folyó évi november hó 15-én, vagy 1912. évi április 1.-én.

Cím megtudható a kiadóhivatalban.

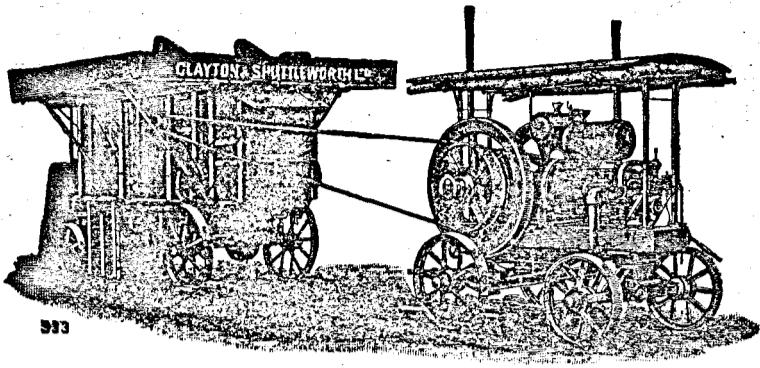
2648 II.

Takarmányozásra Melasse-t és Melasse-korpa

erőtakarmányt ajánl a legolcsóbb napi árban a **Marosvásárhelyi Cukorgyár r. t.**

Melasse és Melasse-korpa takarmányozást ismerető füzetünket kívánatra ingyen és bérmentve küldjük.

2617

Kolozsvárt nagy raktár.

Mérnök látogatás
díjtalan!

Clayton & Shuttleworth Ltd.

mezőgazdasági gépgyár képvisellete.

Nyersolajmotorok,

Szivógázmotorok,

Benzinmotorok

és

Kenő olajok.

Emélyi Gazdasági és Kereskedelmi Vállalat
Ferenc József-ut 31 Szám.
 Dr. Osztián Olivér és Társai
 Sürgönycim: Coloniale Kolozsvár.
 Telefon interurban: 994. SZ.

Műszaki

cikkek.

2485

Kérjen ajánlatot!

A magyar királyi államvasutak erdélyrészi fő- és mellékvonalainak menetrendje.

A vég- és csatlakozó állomások kimutatásával.

Gy. 200	Sz. 615	Sz. 710	Gy. 935	ind.	Budapest ny. p. u. a gyorsvonat..	érk.	Sz. 720	Gy. 730	Sz. 640	Gy. 955
" 1030	" 722	" 1252	" 626	érk.	Kolozsvár..	ind.	" 619	" 1031	" 640	" 113
Sz. 1051	" 832	" 115	" 646	ind.	Aranyos gyéres ..	érk.	" 544	" 959	" 612	" 1256
" 1223	" 107	" 250	" 800	érk.	Kocsárd ..	ind.	" 413	" 837	" 442	" 1146
" 101	" 1057	" 329	" 821	érk.	Tövis ..	érk.	" 330	" 808	" 410	" 1110
" 214	" 1232	" 443	" 857	érk.	Kisküküllőszeg ..	ind.	" 212	" 725	" 307	" 1029
" 301	" 133	" —	" 905	ind.	Kiskapus ..	érk.	" 132	" 711	" 222	" 1000
" 346	" 208	" —	" 928	érk.	Segesvár ..	ind.	" 101	" 650	" 153	" 930
" 502	" 308	" —	" 1029	érk.	Héjasfalva ..	ind.	" 1212	" 616	" 1257	" 843
" 712	" 447	" —	" 1112	érk.	Brassó ..	ind.	" 1040	" 515	" 1126	" 713
" 813	" 527	" —	" 1131	érk.			" 1008	" 453	" 1101	" —
" 1245	" 856	" —	" 225	érk.			" 636	" 148	" 738	" —
Gy. 705	Sz. 800	Gy. 200	Sz. 930	ind.	Budapest K. p. u. a gyorsvonat....	érk.	Sz. 545	Gy. 125	Sz. 725	Gy. 935
" 1224	" 329	" 658	" 602	érk.	Arad ..	ind.	" 934	" 820	" 1137	" 416
" 1232	" 404	" 708	" 632	ind.	Piski ..	érk.	" 852	" 808	" 1050	" 403
" 318	" 902	" 1019	" 1052	érk.	Alvincz ..	ind.	" 421	" 455	" 615	" 1255
" 415	" 1032	" 1126	" 1220	érk.	Gyulafehérvár ..	ind.	" 254	" 350	" 448	" 1142
" 434	" 1153	" 1139	" 1239	érk.	Tövis ..	ind.	" 236	" 337	" 429	" 1121
" 457	" 1131	" 1201	" 112	érk.			" 205	" 315	" 351	" 1057
Sz. 220	Sz. 830	Sz. 335	Sz. 832	ind.	Kocsárd ..	érk.	Sz. 755	Sz. 1047	Sz. 212	Szv. 657
" 257	" 907	" 410	" 909	érk.	Marosludas ..	ind.	" 717	" 1011	" 135	" 622
" 412	" 1022	" 534	" 1022	érk.	Marosvásárhely ..	ind.	" 600	" 852	" 1219	" 507
" 442	" 1052	" 607	—	ind.	Szászrégen ..	érk.	—	" 814	" 1148	" 455
" 545	" 1155	" 710	—	érk.	Gyergyószentmiklós ..	ind.	—	" 709	" 1046	" 355
" 1000	" 354	" 719	—	ind.	Mádéfalva ..	érk.	" 910	—	" 700	" 1153
" 1130	" 523	" 420	—	ind.	Sepsiszentgyörgy ..	ind.	" 737	—	" 629	" 1020
" 329	" 748	" 629	—	érk.	Brassó ..	ind.	" 433	—	—	" 705
" 520	" 926	" 810	—	érk.			" 244	—	—	" 531
Sz. 224	Sz. 1019	V. 518	Szv. 631	ind.	Kiskapus ..	érk.	V. 916	Sz. 604	Vv. 909	Sz. 1233
" 355	" 1155	" 322	" 800	érk.	Nagyszeben ..	ind.	" 746	" 434	" 714	" 1110
" 812	" 548	—	—	érk.	Fogarás ..	ind.	" 333	—	—	" 442
—	Szv. 455	V. 1124	V. 730	ind.	Segesvár ..	érk.	V. 702	V. 442	Vv. 945	—
—	" 526	" 1154	" 800	érk.	Héjasfalva ..	ind.	" 634	" 413	" 916	—
—	" 725	" 155	" 952	érk.	Székelyudvarhely ..	ind.	" 454	" 230	" 730	—
Sz. 531	Sz. 1100	Vv. 244	Szv. 613	ind.	Brassó ..	érk.	Sz. 810	Sz. 100	Vv. 520	Sz. 926
" 646	" 1218	" 359	" 730	érk.	Sepsiszentgyörgy ..	ind.	" 647	" 1140	" 400	" 808
" 814	" 154	" 518	" 911	érk.	Kovácszna ..	ind.	" 526	" 1005	" 203	" 635
" 959	" 239	" 606	" 956	érk.	Kézdivásárhely ..	ind.	" 442	" 918	" 116	" 551
" 1023	" 405	" 744	—	érk.	Bereczk ..	ind.	—	" 734	" 1132	" 430

Egy kiválóan ügyes, a mezőgazdaságot értő, több uradalomban szolgált, magyarul és románul beszélő, kis igényű gazdatiszt **január 1-re állást keres.**

Címe:
Felei Mihály,
Mihálcfalva. (x. z.)

A LEGNAGYOBB ÁLLAMI ÉS ELSŐ DIJAKKAL KITÜNTETVE

Bogyay Gyula tájkertésze

tájkertész és kertépítő

BUDAPEST

Telefon 25-33. Kerttechnikai iroda: Telefon 25-93

2278

VII., Gizella-ut 15.

(Lakás: Stefánia-ut 1. szám.)

Orpington fajtyukok.

A kolozsvári állatkiállításon első díjjal díjazott

Orpington törzstyukok eladó.

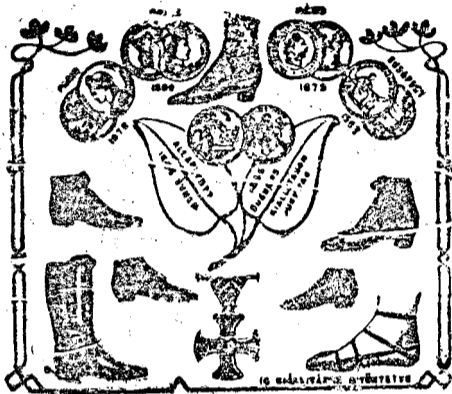
Erzsébet-ut 13-ik szám.

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁRT, Szentegyház-utca 3.

Ajánlja általánosan elősmert saját műhelyében készült

FÉRFI ÉS NŐI CIPŐ RAKTÁRÁT.

Vidéki megrendelések mérték után de legbiztosabban egy használt, a lábra találó cipő beküldésével a legjobb anyagból és divat szerint lehetőleg gyorsan teljesítenek.

2019

Ratto
Phosphor-pasta
patkányok
teljes kipusztítására szavatosság mellett üvegekben 1 K, 2 K és 4 korona
Detsinyi Frigyes
Budapest, V., Marokkói-utca 2.
2640

RÖCK ISTVÁN gépgyára

BUDAPEST, I., Budafoki-út.

Gyártmányok:

Álló és fekvő **gőzgépek** bármily nagyságban.
Langen & Wolf rendszerű **gázgenerátorok** és **gázgépek** szívó-, világító- és kohó-gázüzem számára.
Lokomobilok, szabad. Bánó-féle és más rendszerű **gőzkazánok** különböző nagyságban és rendszerben.
Szivattyúk **Worthington** és egyéb rendszerek szerint.
Hűtőtelepek és **jéggárak**.
Gépberendezések **malmok, téglagyárak, olajgyárak** és **képfestő-gyárak** részére.
Hydraulikus sajtók különböző nagyságban.
Borsajtók és **szőlőzúzók.** 2010

Keresek

1912. év ápril 1.- vagy október 1-sői átvételre 600-1000 kat. hold Birtokot haszonbérbe vagy fix adminisztrációra. Közvetítők nem díjaztatnak.

Cím:

R. Biró Balázs,

Pókafalva, u. p. helyt, urad. intéző.

2652

28 éves, felsőbb szőlő- és borgazdasági tanfolyamot végzett

okleveles gazda,

ki egy 3000 holdas uradalomban több évig önállóan működött, január 1-re intézői állást keres jobb gazdaságban.

Megkeresések a kiadóhivatalhoz kéretnek.

2655

876 holdas eladó birtok.

Báró Wesselényi Miklósnak Beszterce-Naszód vármegyében levő galaci nyolcszázhetvenhat katasztrális holdas, egy tagban levő tagosított birtoka a rajta levő lakó és gazdasági épületekkel együtt

közvetítők kizárásával, **szabad kézből eladó.**

Vasuti állomása Szeretfalva és Lekence; előbbtől 8 utóbbtól 5 kilométer távolságra országúton. A birtokot megmutatja Darkó Lajos jelenlegi kezelő.

Venni szándékozók forduljanak Br. Wesselényi Ferenchez, Obrázsa, u. p. Mihálcfalva.

2658